

Дар Вазорати адлияи
Ҷумҳурии Тоҷикистон
таҳти №559 “б”, 21 феввали с.2014
“ба қайд гирифта шудааст”

Бо қарори Раёсати
Банки миллии Тоҷикистон
аз “26” декабри с. 2013, №319
тасдиқ шудааст

Дар Вазорати адлияи
Ҷумҳурии Тоҷикистон
таҳти №559 “в”, 05 апрели с.2016
“ба қайд гирифта шудааст”

Бо қарори Раёсати
Банки миллии Тоҷикистон
аз “22” октябри с. 2015, №221
тасдиқ шудааст

Тартиби таъсиси воҳидҳои сохтори ташкilotҳои қарзии молиявӣ ва филиалҳои онҳо (дар таҳрири нав)

Тартиби таъсиси воҳидҳои сохтори ташкilotҳои қарзии молиявӣ ва филиалҳои онҳо (минбаъд - Тартиб) мутобиқи қисмҳои 5 ва 6 моддаи 11 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи фаъолияти бонки”, “қисмҳои 5 ва 6 моддаи 13 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи фаъолияти бонкии исломӣ” ва қисми 3 моддаи 6 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи ташкilotҳои маблағгузори хурд” таҳия шуда, тартиби таъсиси воҳидҳои сохтори ташкilotҳои қарзии молиявӣ ва филиалҳои онҳо, инчунин номгуи амалиёти бонкӣ ва ё амалиёти бонкии исломӣ алоҳида ва дигар хизматрасониҳоеро, ки онҳо гузаронида метавонанд муқаррар менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Дар Тартиби мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- ташкilotҳои қарзии молиявӣ – ташкilotҳои қарзӣ ва ташкilotҳои қарзии исломӣ, ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон фаъолияти дар қонун пешбинишударо амалӣ менамоянд;

- ташкilotҳои қарзӣ - шахсони ҳуқуқие (бонкҳо, ташкilotҳои қарзии ғайрибонкӣ, аз ҷумла ташкilotҳои маблағгузори хурд), ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ҳама ё баъзе аз амалиёти бонкии дар қонун пешбинишударо иҷро менамоянд;

- ташкilotҳои қарзии исломӣ – шахсони ҳуқуқие (бонкҳои исломӣ, ташкilotҳои қарзии ғайрибонкии исломӣ, ташкilotҳои маблағгузори хурди исломӣ, аз ҷумла “равзанаи бонкии исломӣ”), ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ҳама ё баъзе аз амалиёти бонкии исломии дар қонун пешбинишударо иҷро менамоянд;

- филиал – воҳиди махсуси сохтори ташкilotҳои қарзии молиявӣ, ки берун аз маҳали ҷойгиршавии онҳо қарор дошта, аз номи онҳо пурра ё қисман фаъолияти бонкӣ ва ё фаъолияти бонкии исломиро иҷро менамояд ва бо ташкilotи қарзии молиявӣ сармои оинномавӣ ва тавозуни ягона доранд, инчунин равзанаи бонкии исломӣ;

- марказҳои хизматрасониҳои бонкӣ (минбаъд марказ) - маркази хизматрасониҳои бонкӣ, маркази хизматрасониҳои бонкии исломӣ ва марказҳои хизматрасониҳои дигар ташкилотҳои қарзии молиявӣ ки ҳамчун воҳиди сохтори ташкилотҳои қарзии молиявӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон вобаста ба намуди ташкилотҳои қарзии молиявӣ метавонанд як, якчанд ё ҳамаи амалиёт ва хизматрасониҳоро иҷро намоянд;

- амалиёти бонкӣ - амалиёти бонкӣ ва ё амалиёти бонкии исломӣ, ки тибқи тартиби муқарраршуда аз ҷониби ташкилотҳои қарзии молиявӣ анҷом дода мешавад.

1. Ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва филиалҳои онҳо метавонанд берун аз маҳалли воқеъгардии худ тибқи Тартиби мазкур воҳидҳои дигари сохтори худ - марказҳои хизматрасониҳои бонкӣ, марказҳои хизматрасониҳои бонкии исломӣ, нуқтаҳои хизматрасониҳои хазинавӣ ва воҳиди сайёрро (минбаъд - воҳидҳои сохторӣ) таъсис диҳанд.

2. Бо мақсади таъмини бехатарии фаъолияти воҳидҳои сохторӣ, онҳо бояд бо таҷҳизоти сабт, ки дорои ғунҷоиши хотиравии сабти наворҳо барои ҳадди ақал 3 моҳи бефосилаи тақвимӣ буда, сабти мукаммали наворҳоро шабонарӯзӣ таъмин менамоянд, муҷаҳҳаз карда шаванд. Воҳидҳои сохторӣ бояд шароити нигоҳдорӣ барои ҳифзи сабтҳо ва шароити кори бетанаффуси таҷҳизоти сабтро хангоми қатъи муваққати барқ ва дигар ҳолатҳои ғайриҷашмдошт таъмин намоянд.

3. Баҳри таъмини бехатарии дороиҳои ташкилоти қарзии молиявӣ маблағҳои пулии воҳидҳои сохторӣ бояд ҳар рӯз барои нигоҳдорӣ ба хазинаи саридораи ташкилоти қарзии молиявӣ ё филиали он тавассути ҳадамоти пулрасониҳои худӣ ва ё иҷоравӣ ҳамлу нақл карда шавад. Маблағҳои пулиро дар бинои воҳиди сохторӣ нигоҳ доштан мумкин аст, агар бино ба талаботи бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон муқарраршуда ҷавобгӯ бошад.

4. Воҳидҳои сохторие, ки аз маҳалли ҷойгиршавии бинои асосии ташкилоти қарзии молиявӣ ва филиали он дар масофаи дур воқеъ гардидаанд, метавонанд тариқи бастанӣ шартнома бо ташкилотҳои қарзии молиявии дигар аз хизматрасониҳои хазинавӣ, нигоҳдорӣ ва ҳамлу нақли дороиҳо истифода баранд.

5. Таъмин намудани иҷрои талаботи Тартиби мазкур ва идоракунии хавфҳои он ба зиммаи ташкилотҳои қарзии молиявӣ

гузошта мешавад.

6. Воҳидҳои сохторӣ бояд дорой таҷҳизоти зарурии корӣ, овезаи намунавӣ, муҳр, ки дар он номи пурраи он инъикос мегардад ва тамғаҳо бошанд.

БОБИ 2. ТАРТИБИ КУШОДАН ВА БАСТАНИ ВОҲИДҲОИ СОХТОРӢ

7. Фаъолияти воҳидҳои сохторӣ дар асоси Низомномаи онҳо, қарори (фармони) дахлдори ташкилотҳои қарзии молиявӣ ё филиали он ва Тартиби мазкур амалӣ карда мешавад. Марказҳои хизматрасонии бонкӣ ва нуқтаҳои хизматрасонии хазинавӣ метавонанд дар мувофиқа бо Бонки миллии Тоҷикистон шабонарӯзӣ фаъолият намоянд.

8. Миқдори кормандони воҳидҳои сохторӣ аз ҷониби ташкилоти қарзии молиявӣ бо риояи талаботи банди 13² Тартиби мазкур муайян карда мешавад.

9. Ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва филиалҳои онҳо воҳиди сохториро таъсис дода, барои онҳо номгӯи амалиёти бонкӣ ва хизматрасониҳо, тартиби гузаронидани амалиёти муҳосибавӣ ва шартҳои нигоҳдории пулу дороиҳоро муқаррар менамоянд.

10. Дар воҳидҳои сохторие, ки дорой 3 ва зиёда аз он воҳиди корӣ ва ё корманд мебошанд, бо фармони роҳбари ташкилоти қарзии молиявӣ ё филиали он, мудири воҳиди сохторӣ таъин карда мешавад.

11. Ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва филиалҳои онҳо бояд дар муддати 5 рӯз баъд аз қабул гардидани қарори (фармони) дахлдор дар бораи кушодан, бастан ва мавқеи ҷойгиршавии воҳидҳои сохторӣ Бонки миллии Тоҷикистон ё шубҳаҳои минтақавии онро огоҳ намоянд.

12. Дар ҳолатҳои зерин воҳидҳои сохторӣ аз ҷониби ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва филиалҳои онҳо баста мешаванд:

- а) риоя накардани қоидаҳои беҳатарӣ ва талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- б) нарасидани мутахассисони зарурӣ;
- в) фаъолияти ғайрмақсадноки онҳо.

БОБИ 3. МАРКАЗҲОИ ХИЗМАТРАСОНИИ БОНКӢ

13. Ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва филиалҳои онҳо метавонанд марказҳои хизматрасонии бонкиро (минбаъд - марказҳо) таъсис диҳанд, агар як моҳи охир меъёрҳои муқарраркардаи Бонки миллии Тоҷикистонро риоя карда бошанд.

13¹. Масоҳати марказҳои бонкҳо, бонкҳои исломӣ, ташкилотҳои

амонатии қарзии хурд ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурди исломӣ бояд на кам аз 25 метри мураббаъ ва дигар ташкилотҳои қарзии молиявӣ на кам аз 15 метри мураббаъ бошанд ва онҳо бояд барои таҷҳизонидани ҷойи кори кормандони хизматрасон, ҷойи интизорӣ ва анҷомдиҳии мусоиду беҳавфи амалиётҳо бо муштариён имконият фароҳам оваранд.

13. Дар марказҳои бонкҳо, бонкҳои исломӣ, ташкилотҳои амонатии қарзии хурд ва ташкилотҳои амонатии қарзии хурди исломӣ на камтар аз 3 корманд ва дар дигар ташкилотҳои қарзии молиявӣ на камтар аз 2 корманди хизматрасони амалиёти бонкӣ бояд фаъолият намоянд.

14. Марказҳо тибқи тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон вобаста ба намуди ташкилоти қарзии молиявӣ метавонанд як якчанд ё ҳамаи амалиёт ва хизматрасониҳои зеринро иҷро намоянд:

а) марказҳои бонк ва ташкилоти қарзии ғайрибонкӣ амалиёт ва хизматрасониҳои зеринро иҷро менамоянд:

- интиқоли пулии шахсони воқеӣ бе кушодани суратҳисоби бонкӣ;

- додани қарзҳои хурд (таъминшуда ва таъминнашуда) ва қабули пардохти қарз ва фоизҳои он;

- кушодан ва пешбурди суратҳисоби амонатии пасандозӣ барои шахсони воқеӣ;

- амалиёти кассавӣ (аз ҷумла, қабул ва иваз намудани пулҳои фарсуда ва осебдидаи коршоям);

- фурӯш, харид ва пардохт намудани бурди вомбаргҳои давлатӣ;

- амалиёти мубодилавӣ бо асъори хориҷӣ;

- пардохти фоиз ва пур кардани суратҳисоби амонатии муҳлатнок бо шарти кушодани суратҳисоби мазкур ва нигоҳ доштани маблағҳои пулӣ дар бонк, ташкилоти қарзии молиявӣ ғайрибонкӣ ё филиали онҳо;

- хизматрасонии қарзҳои пардохтии бонкӣ;

- қабул ва ивази пулҳои миллии фарсуда ва осебдидаи коршоям;

- ба муштариён расонидани хизматҳои машваратӣ иттилоотӣ;

б) марказҳои ташкилоти амонатии қарзии хурд амалиёт ва

хизматрасониҳои зеринро иҷро менамоянд:

- интиқоли пулии шахсони воқеӣ бе кушодани суратҳисоби бонкӣ;
- додани қарзҳои хурд (таъминшуда ва таъминнашуда) ва қабули пардохти қарз ва фоизҳои он;
- кушодану пешбурди суратҳисоби амонатии пасандозӣ барои шахсони воқеӣ;
- амалиёти кассавӣ (аз ҷумла, қабул ва иваз намудани пулҳои фарсуда ва осебдидаи коршоям);
- амалиёти мубодилавӣ бо асъори хориҷӣ;
- пардохти фоиз ва пур кардани суратҳисоби амонатии муҳлатнок бо шартӣ кушодани суратҳисоби мазкур ва нигоҳ доштани маблағҳои пулӣ дар ташкилоти амонатии қарзии хурд ё филиали онҳо;
- хизматрасонии кортҳои пардохтии бонкӣ;
- қабул ва ивази пулҳои миллии фарсуда ва осебдидаи коршоям;
- ба муштарӣ расонидани хизматҳои машваратӣ иттилоотӣ;
- в) марказҳои ташкилоти қарзии хурд ва фонди қарзии хурд амалиёт ва хизматрасониҳои зеринро иҷро менамоянд:
 - пешниҳоди қарзҳои хурд;
 - ба муштарӣ расонидани хизматҳои машваратӣ иттилоотӣ;
- г) марказҳои бонкии исломӣ ва ташкилоти қарзии ғайрибонкии исломӣ:
 - интиқоли пули шахсони воқеӣ бе кушодани суратҳисоби бонкӣ;
 - маблағгузори тижорат: додани қарзҳои хурди исломӣ дар шакли нақдӣ ё маблағгузориҳои хурди исломӣ (таъминшуда, таъминнашуда) ва қабули пардохти маблағгузориҳо ва фоидаи он;
 - кушодану пешбурди суратҳисоби амонатии пасандозии исломӣ барои шахсони воқеӣ;
 - амалиётҳои кассавӣ: қабул, аз нав ҳисоб кардан, иваз намудан, мубодила, бастан ва нигоҳ доштани пулҳои коғазӣ ва тангаҳо;
 - пардохти фоида ва пур кардани суратҳисоби амонатии муҳлатнок бо шартӣ кушодани суратҳисоби мазкур ва нигоҳ доштани маблағҳои пулӣ дар бонки исломӣ, ташкилоти қарзии ғайрибонкии исломӣ ё филиали онҳо;

- хизматрасонии кортҳои пардохтии бонкии исломӣ;
 - амалиёти мубодилавӣ бо асъори хориҷӣ;
 - қабул ва ивази пулҳои миллии фарсуда ва осебдидаи коршоям;
 - ба муштариён расонидани хизматҳои машваратӣ иттилоотӣ;
- ғ) марказҳои ташкилоти амонатии қарзии хурди исломӣ амалиёт ва хизматрасониҳои зеринро иҷро менамоянд:
- интиқоли пули шахсони воқеӣ ба кушодани суратҳисоби бонкӣ;
 - маблағгузори тижорат: додани қарзҳои хурди исломӣ дар шакли нақдӣ ё маблағгузориҳои хурди исломӣ (таъминшуда, таъминнашуда) ва қабули пардохти маблағгузориҳо ва ғоидаи он;
 - кушодани пешбурди суратҳисоби амонатии пасандозии исломӣ барои шахсони воқеӣ;
 - амалиётҳои кассавӣ: қабул, аз нав ҳисоб кардан, иваз намудан, мубодила, бастан ва нигоҳ доштани пулҳои коғазӣ ва тангаҳо;
 - пардохти ғоида ва пур кардани суратҳисоби амонатии муҳлатнок бо шартӣ кушодани суратҳисоби мазкур ва нигоҳ доштани маблағҳои пулӣ дар бонки исломӣ, ташкилоти қарзии ғайрибонкии исломӣ ё филиали онҳо;
 - амалиёти мубодилавӣ бо асъори хориҷӣ;
 - хизматрасонии кортҳои пардохтии бонкии исломӣ;
 - қабул ва ивази пулҳои миллии фарсуда ва осебдидаи коршоям;
 - ба муштариён расонидани хизматҳои машваратӣ иттилоотӣ;
- д) марказҳои ташкилоти қарзии хурди исломӣ ва фонди қарзии хурди исломӣ амалиёт ва хизматрасониҳои зеринро иҷро менамоянд:
- додани қарзи хурди исломӣ;
 - ба муштариён расонидани хизматҳои машваратӣ иттилоотӣ.
15. Амалиёт ва хизматрасонии марказҳо ба анҷом мерасонанд бояд дар тавозуни харрузаи ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва филиалҳои онҳо сабт ёбанд.
- 15¹. Талаботи боби мазкур нисбат ба марказҳои ташкилотҳои қарзии молиявии давлатӣ ва филиалҳои онҳо татбиқ намегарданд, ба истиснои бандҳои 13, 14 ва 15 ҳамин Тартиб.

БОБИ 4. ВОҲИДИ САЙЁР

16. Ташкилотҳои қарзӣ ва филиалҳои онҳо дар ҳолати таъмин будан бо воситаҳои нақдиёт ва доштани дигар имкониятҳои моддию

техникӣ метавонанд воҳиди сайёрро таъсис диҳанд.

17. Воҳиди сайёр - сохтори таркибии ташкилотҳои қарзӣ буда, ба воситаи нақдиёти сайёр ташкил карда мешавад, ки он аз ҷиҳати техники ба талаботҳои хизматрасонии бонкӣ ҷавобгӯ мебошад. Воҳиди сайёр бояд аз кабинаҳои мудирӣ воҳид, гузаронидани амалиёти бонкӣ ва хазинаи зирхпуш иборат буда, онҳо бо таҷҳизотҳои зарурии техники бояд таъмин бошанд.

18. Воҳиди сайёр бо мақсади хизматрасонии бонкӣ танҳо ба шахсони воқеӣ, дар маҳаллаҳои дурдасти аҳолинишин, дар дидбонҳои гумрукӣ, дар ҷойҳои, ки муваққатан корҳои сохтмонӣ, саҳроӣ ва ғайра бурда мешаванд ва инчунин дар ҷойҳои дигар, ки талабот ба хизматрасониҳои бонкӣ мавҷуд аст, кушода мешаванд.

19. Воҳиди сайёр метавонад амалиёт ва хизматрасонии зерини бонкиро анҷом диҳад:

- интиқоли маблағҳои шахсони воқеӣ ба кушодани суратҳисоб;
- додани қарзҳои хурд (таъминшуда ва таъминнашуда);
- амалиёти кассавӣ;
- амалиёти мубодилавӣ бо асъори хориҷӣ;
- хизматрасонии машваратӣ.

20. Хусусиятҳои ташкили фаъолияти воҳиди сайёр:

а) воҳиди сайёр бояд ба талаботи техники ҷавобгӯ буда, дорой таҷҳизоти зерин бошад:

- овеза ба забони тоҷикӣ, бо нишондоди тобеияти он ба ташкилоти қарзӣ;

- номгӯи амалиёте, ки воҳиди сайёр амалӣ менамояд;

- тахтаи иттилоотӣ, ки чун қоида дар даҳлези кабина дар ҷои барои муштариён назаррас воқеъ аст ва дорой маълумоту санадҳои зерин мебошад:

б) нусхаи Қарор (Фармон) дар хусуси ташкил ёфтани ин воҳиди сайёр;

в) речаи кории воҳиди сайёр;

г) подоше (хаққи хизмате), ки воҳиди сайёр барои анҷом додани баъзе намудҳои амалиёти бонкӣ талаб менамояд;

ғ) ному насаб ва рақами телефони шахсони масъули ташкилоти қарзӣ, ки барои фаъолияти воҳиди сайёр ҷавобгар мебошанд;

д) қурби (қоосс-қурби) амалиёти мубодилавӣ, ки ташкилоти қарзӣ (филиали он) барои воҳиди сайёр муқаррар кардааст;

е) дигар маълумотҳои, ки воҳиди сайёр онро зарур мешуморад.

21. Ташкилоти қарзӣ бояд санади дахлдоре дошта бошад, ки талабот нисбати рафтори кормандон дар мавриди руҳ додани

ҳолатҳои ғавқулода дар роҳ, дар вақти хизмат расонидан ба муштариён, ҳангоми аз ҷониби шахси бегона кӯшиши ворид шудан ба дохили мошин, инчунин дар мавриди корношоям шудани барномаи техникую иттилоотӣ ва ба садама дучор шудани нақлиёти воҳиди сайёрро муайян кунад.

БОБИ 6. НУҚТАҲОИ ХИЗМАТРАСОНИИ ХАЗИНАВӢ

22. Нуқтаҳои хизматрасонию хазинавӣ аз ҷониби ташкилотҳои қарзие, ки дар асоси иҷозатномаи Бонки миллии Тоҷикистон ҳуқуқи бо асъори хориҷӣ анҷом додани амалиётро доранд дар мехмонхонаҳо, ороишгоҳҳо, фурудгоҳҳо ва дидбонгоҳҳои гумрукӣ қушода мешаванд.

23. Масоҳати ҷои нуқтаҳои хизматрасонию хазинавӣ бояд на кам аз 5 метри мураббаъ бошад.

24. Нуқтаҳои хизматрасонию хазинавӣ метавонанд амалиёт ва хизматрасонию зерини бонкиро тибқи тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон иҷро намоянд:

- харид ва фурӯши асъори хориҷӣ бо пули миллий (мубодила);
- ивази як асъори хориҷӣ ба асъори хориҷии дигар (табдил);
- майда қардани асъори хориҷии нақдӣ;
- ивази асъори хориҷии нақди фарсуда ва осебдида ба асъори хориҷии нақди қоршоюм.

25. Маблағҳои харидашудаи асъори хориҷӣ аз ҷониби хазинадори нуқтаҳои хизматрасонию хазинавӣ бояд ҳатман бо дархости шахси воқеии фуруҳта шаванд.

26. Нуқтаи хизматрасонию хазинавӣ бояд ҷевони оҳанин барои нигоҳдории дороиҳо, воситаҳои ҳисобу китоби пул, васоити муайянқунии аслияти асъор (детекторҳо, пурбинҳои ҳашт маротиба қалонқунанда) компьютер ё факс ва мизу қурсӣ дошта бошад.

27. Ба ҳуҷраи хазинадори нуқтаи хизматрасонию хазинавӣ даромадан ва дар он ҷо будани шахси бегона, ба ғайр аз қормандони пулрасонӣ, масъулони ташкилоти қарзӣ ва ё қормандони масъули мақоми назоратӣ, ки дар ин нуқтаи хизматрасонию хазинавӣ санҷиш меғузаронанд, манъ аст.